СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 63. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 18. березня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 63. Jersey City, N. J., Tuesday, March 18, 1930. THREE CENTS.

БІЙКА НА УКРАЇНСЬКІЙ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ

КОМУНІСТИЧНІ ГРОМИЛИ НАПАДАЮТЬ НА ДЕМОНСТРАНТІВ.

НЮ ЙОРК. — Українська демонстрація перед „Амторгом", що міститься під ч. 261 Пята Ев., стрінулася в суботу з бандою комуністичних громил. Коли українські демонстранти, числом сто, пішли ... з таблицями, протестуючими проти переслідування українського руху, українських духовників і вчених, під „Амторг", там застали вже зібраних комуністичних громил: Москалів, Жидів, Італійців, Поляків і горстки „наших". Вони стали гукати й свистати на демонстрантів. Демонстранти не дивилися на сю протидемонстрацію большевиків та демонстрували спокійно далі, даючи численній публиці, що висипалася саме з офісів на суботишній полудневий відпочинок, нагоду прочитати виписані на таблицях протести. Рівночасно демонстранти роздавали серед публики летючки з поясненнями справи. Нагло, на даний провідниками сигнал, комуністичні громили кинулися відбирати від українських демонстрантів таблиці. Демонстранти не давали. Зчинилася бійка, підчас котрої комуністичні громили нападали передовсім на жінок. Та тут стрінулися з відпором. Прийшло до бійки, серед котрої комуністи, не можучи здерти таблиці, рвали коралі, капелюхи, волосся. Бійка стягнула ще більше людей. Рух авт здержано.

ДЕСЯТЬ-МІНУТОВА БІЙКА З КОМУНІСТИЧНИМИ ГРОМИЛАМИ.

Поліція, котрої поважний відділ був сконцентрований в домі „Амторгу", кинулася розборонити бійку та привертати вуличний рух. Її відділ показався заслабий. Треба було викликати резерви з сусідних поліційних стацій. Доперва, як поліція арештувала кількоро людей, бійка притихла й цікаві та демонстранти й їх противники стали розходитися.

Серед замішання поліція арештувала кількоро людей, а саме: паню Зинаїду Лисюк, панну Марію Боднар, панну Стефанію Абрагамовську й панну Анну Вінтоняк. З ними арештовано одного комуніста українського походження та одну комуністку-Жидівку. На поліційній стації суддя випустив арештованих демонстрантів на волю за кавцією 2,000 долярів, визначуючи для них переслухання на другий день. Комуністів задержано на поліції без залогу.

У неділю рано відбулося в Джеферсон Корті (Шеста Евеня й Десята Вул.) переслухання.

Арештованих демонстрантів боронив адвокат Михайло Радик. Суддя, почувши перші пояснення про демонстрацію, сейчас хотів справу відкинути, але демонстранти зажадали кращого вияснення справи; в кількох американських газетах появилися були зовсім фальшиві нотатки про демонстрацію; її представлено за демонстрацію „білих Москалів", і тому демонстранти домагалися повного вияснення справи та встановлення сущних фактів. Суддя вволив їх волю та з огляду на те, що се була неділя, визначив середу на повне переслухання справи.

МАСОВЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ.

У неділю вечером у Українському Народному Дому відбулося скликане українськими національними товариствами міста Ню Йорку масове віче для протесту проти большевицького терору на українських землях. Промовляли: від Українців гр. В. Кедровський та один представник від Американців-републиканців і два бесідники від Американців-демократів.

Віче ухвалило резолюції протесту та вислало їх до президента Гувера й інших визначних американських політиків.

ВЕЛИКА ЦЕРКОВНА ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОГО ПОХОДУ НА ЦЕРКВИ.

СОТКИ ТИСЯЧ ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПОХОДУ.

НЮ ЙОРК. — Сотки тисяч людей взяли участь у церковних демонстраціях американських церков проти переслідування віри большевицьким урядом Росії.

Демонстрації відбулися в церквах і синагогах. На них говорили відповідні проповіди й промови католицькі священики, протестантські проповідники й жидівські рабіни.

У салі „Тави Гол" відбулося масове протестаційне віче, скликане „жидівським конгресом". На вічу промовляв федеральний сенатор Фес.

Всі нюйорські церкви приготовляють спільне протестаційне віче на 23. березня.

Большевики робили в одній салі протидемонстрацію.

РОЗЛАМ У МАЙНЕРСЬКІЙ ЮНІЇ ПРЕДЛОЖЕНИЙ ФЕДЕРАЦІЇ.

СПРІНГФІЛД (Илиной). — Невдоволена з уряду майнерської юнії фракція покинула нині свою конвенцію вибором урядників та встановленням дати слідуючої конвенції.

Президентом нової юнії вибрано Александра Говата. Слідуюча конвенція має відбутися в січні 1932 року. Конвенція постановила відкликнутися до Гріна, голови Американської Федерації Праці, скликати спільну конвенцію обох відламів майнерської юнії та довести назад до їх злуки в одну організацію. Грін виїхав на конвенцію в Індіянаполис, де він, як сподіється, предложить умови, на яких буде реорганізуватися майнерська юнія.

НОВИЙ СПОСІБ ДЕНАТУРОВАННЯ АЛЬКОГОЛЮ.

ВАШИНГТОН. — Прогибіційне Бюро робить тепер розсліди над ново відкритим способом денатурування алькоголю. Алькоголь, денатурований новим способом, дуже несмачний, але не паралізує того, хто його вживає. Робиться його з нафти.

MINERSVILLE CHURCH VOICES ITS PROTEST.

Pastor and Officers Send Letter to Congressman Concerning Persecutions.

ASKS FOR HIS COOPERATION

A letter, protesting against the religious persecutions in Russia, has been forwarded to Congressman G. Frank Brumm, by the Ukrainian Orthodox Church of Minersville. The letter follows:

"Recent press dispatches from Kharkow, the capital of the Ukrainian Soviet Socialistic Republic, report that the Soviet Government has arrested Archbishop Vasil Lipkovsky, retired Metropolitan, and five bishops of the Ukrainian Orthodox Autocephalic Church. They are to be tried together with Vladimir Chekhovsky, President of the Supreme Council of the same church, Prof. Serge Efremoff, an eminent Ukrainian Scientist, Andrew Nikovsky, a Member of the Ukrainian Academy of Sciences and two score other Ukrainian Scientists and church-leaders. The charges of counter-revolutionary activities on which those arrested are to be tried are absolutely fictitious since none of them is in any way connected with any political or revolutionary movements. The penalty awaiting those innocent leaders of the spiritual and scientific life of Ukraine is either a death sentence or long-term imprisonment in the unspeakable Soviet prisons or an exile into Siberia or on Solovetsky Islands.

"The Soviet Government has also ordered the Supreme Council of the Ukrainian Orthodox Autocephalic Church in Kieff to disband and has decreed that that church be dissolved and outlawed. The Ukrainian Church edifices, among them one that was built by Vladimir the Great in the Eleventh Century, are being either destroyed or converted into atheistic clubs, granaries and storage-houses. Religion in general is being suppressed by the Godless Soviet regime and the Ukrainian Orthodox Autocephalic Church is receiving the full brunt of this destructive anti-religious mania of the Soviet imperialists. Its bishops, priests and laymembers have been subjected to horrible persecutions in the last ten years, many have been executed and even now many of them are imprisoned.

"The Church of Ukraine has never suffered so much in times of the invasions or the Tartars and the Turks. The martyrdom of the Ukrainian Christians can be compared only to the martyrdom of the early Christian Church in the times of Diocletian and Nero.

"We are heartbroken that there seems to be no power on earth which can stop this terrorism being perpetrated by the unspeakable and vile communistic enemies of religion. In this dark hour when our Mother-Church, and religion in general, is being crucified, we the members of St. George's Ukrainian Orthodox Church of Minersville, Pensylvania, appeal to you, as our Representative in the United States Congress, to ask the Government of the United States and senator William E. Borah to intercede, if possible, on behalf of the Ukrainian Orthodox Autocephalic Church and its martyred Metropolitan, bishops, priests and lay-members and all other suffering Ukrainians.

"We would sincerely appreciate any step that you might take in this matter.

"The Ukrainian Orthodox Church of St. George of Minersville, Penna., by Rev. John Hundiak, Pastor; Nicholas Salick, Pres.; Leo Shmorhun, Vice-Pres.; John Torick, Sec'y."

(The Pottsville Journal, March 12, 1930).

ДІНОЗАВР ЗПЕРЕД 85,000,000 ЛІТ.

При археольогічних розкопках знайдено на підніжу горбка, біля місцевости Вудбрідж, Ню Джерзи, останки дінозавра, потвори, яка жила тому 85,000,000 літ. Це дуже рідка і цінна знахідка.

СПРОНЕВІРЕННЯ В ПОЧТОВІМ УРЯДІ В КОРЧОВІ.

В почтовім уряді в Корчові, пов. Рава Руська, урядничка Олена Енґльова спроневірила 50,000 золотих і зі страху перед карою втікла до Бразилії. Виявилося, що вона викрадала грошеві листи та інші цінні почтові посилки.

МОРД У СУХОРІЧУ.

З Катериною Бойко в Сухорічу оженився Іван Гуль з Германова. Пайку з маєтку, який Катерині лишився по батькови, повинен був дістати ще маловітний її брат Михайло, котрий працював у Львові у коваля. Михайло прийшов раз на ніч до сестри. Коли він спав, Гуль вбив його сокирою. Разом з жінкою затягнув до ями в карнику недалеко хати і закопав. Обоє зробили се на те, щоби при них лишилася Михайлова пайка.

Про се, що сталося, Гуль розказав свому кумови, М. Цимбалістому. Коли сьому в ночи зачав небіжчик показуватися, він зі страху розказав усе свому вуйкови, вуйко вийхав, війт поліцаям. Михайла викопали і поховали на цвинтарі, Гулів скували і приставили до Львова.

Перед війною Сухоріче мало новагу. Була читальня „Просвіти", був Кружок „Сіл. Господаря", була „Січ". По війні настали ріжні погані люди. Була кооператива „Згода", але противникам це подобалася і прийшло до ліквідації. Тепер є „кулко рольниче", але також є надія, що воно не довго потягне.

ДУРИСВІТИ.

Сотні Американців даються дурити „фінансистам" в Англії, що за оплату судових коштів можна дістати велику спадщину по свояках, які власне недавно померли. Задаток на судові кошти, бідних сто або двіста долярів, лишиться в кишені такого спекулянта, а великої спадщини може й ніколи не було. І як була, то не ждала на свояка в Америці, але давно вже припала якомусь місцевому родичеви. Американський консуль у Лондоні каже, що 318 людей дало здурити минулого року, як їм хтось післав витинок з газети з оголошенням, що помер чоловік того назвиська, що вони, і що суд шукає спадкоємця. До витинка був долучений лист, що треба післати кільканацять долярів на адвоката, і вони післали.

КІНЕЦЬ КОНОКРАДА.

Відомий конокрад Маноел Соарез де Олівейра з Пірапора (Бразилія) крав у тамошніх сторонах коні. Недавно поліція гнала за конокрадом. Цей кинувся у ріку Сан Франціско. Поліція, добігши до берега, бачила, як кинулись на чоловіка сотки риб і в одній хвилі конокрада роздерли.

ЧОМУ В МОРЕНАХ ГОРИТЬ.

Вже близько рік як в Моренах (Румунія) горить одна нафтова сонда. За вгашення сонди була назначена премія двох мілїонів леїв. Тому увиХалося багато підприємств, щоби отримати цю роботу. Тепер є в Моренах великий скандал. Одна фірма, яка не отримала концесії на погашення вогню, підмовила робітників, щоби вони не працювали так як треба й тому горить у Моренах дальше сонда ч. 162. Тепер ведеться слідство, яке має доказати, чи вогонь горить тому, що не можна його згасити, чи тому, що конкуренція не хоче, щоби він погас.

МАСАРИК ПРИСЛУЖИВСЯ ДЕРЖАВІ.

Чехословацький парлямент ухвалив проект закону, згідно з яким у салі парляменту має бути прибита таблиця з написом: „Т. Г. Масарик прислужився Чехословацькій державі". Рівночасно ухвалено асиґнувати для Масарика 20 міліонів корон, які він має ужити на гуманітарні й культурні цілі. Обидві ухвали відбулися з нагоди 80-ліття уродин Масарика.

ЕКОНОМІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ РУМУНІЇ.

Газета „Наша Реч", обговорюючи економічне положення Румунії, відкриває ту заслону, за якою цараністичне правительство скриває сумний економічний стан Румунії. „Наша Реч" каже, що коли цараністичне правительство не переведе зміни в своїй політиці, то завтрішній день буде ще сумніший як сьогоднішній.

ПЕРШИЙ КУПЕЦЬ ПАХОЩІВ В АНГЛІЇ.

Англійські археольоги відкрили, що першим купцем пахощів (перфум) в Англії був Римлянин, котрий звався Люцій Юлій Сеніс. Цей римський купець прибув до Англії разом з римськими леґіонами на власне ризико. Він продавав ріжні пахощі (перфуми), олійки, креми й инші середники, що служать до консервації і прикрашення цери. Він перший винайшов теж лік на відмороження носа й рук. Тому, що інтереси йшли Сенісові не але, він відчинив у Лондоні свою власну лябораторію, де виробляв усі свої креми й пахощі. Сеніс перший уживав фірмового знаку, яким значив усі бочки, що находили з Галії. Цей степень представляє монограм Сеніса, а під ним таємничий напис: „Fulsenisco Oqodadaspr".

ПОВНИЙ ПРОВАЛ КОМУНІСТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ В РАДЯНЩИНІ

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ОСТАТОЧНО ПРОВАЛИЛАСЯ. ПЯТИЛІТНИЙ ПЛЯН ІНДУСТРІЯЛІЗАЦІЇ ТАКОЖ ВАЛИТЬСЯ. СТАЛІН НАКАЗАВ ЗМІНИТИ ПОЛІТИКУ НА ВСІХ ФРОНТАХ. ПОЛЕКШЕННЯ РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ.

МОСКВА (СССР). — Останнє розпорядження Сталіна припинити примусову колективізацію сільського господарства викликало таку радість між селянством, яка була серед селянства в 1861 році, коли було знесене кріпацтво. Як тільки дійшла вістка до сіл про відміну примусової колективізації та про повернення неправно сконфіскованого в селян майна, негайно почалося масове втікання селян з колективних господарств, з яких багато відразу перестало існувати.

Комуністи думають далі провадити свої політику колективізації при помочі агітації та пояснення селянам користей з колективних господарств. Ґвалтовна політика большевиків, у звязку з колективізацією, привела до того, що тепер вся Росія стоїть перед величезним недосівом піль. До того неприятливі атмосферичні умови, особливо малі опади снігу на Україні, загрожують неврожаєм та голодом.

Підсумки від початків спроб перевести пятилітній плян індустріялізації також виказали сумні наслідки. Не пощастило осягнути поставленої по пляну скількости фабрично-заводської продукції, відбудувати відповідні фабрики та заводи, а що найгірше: ввесь час понижується якість індустріяльних виробів. Разом з тим не повастило осягнути бажаної знижки вартости виробів. Тому треба вважати, що плян пятилітньої розбудови індустріялізації Росії валиться з перших своїх початків.

Це все привело до відступлення комуністів від взятої лінії форсованого переведення в життя їх програми та до зміни своєї тактики супроти населення. Замісць примусу тепер висувається принцип свободного приняття населенням комуністичної програми, для чого партія повинна вести відповідну агітацію.

Одним з останніх розпоряджень Сталіна був наказ припинити примусове відбирання церков, коли цього не домагається більшість населення певної місцевости. Тепер боротьбу з релігією повинна провадити лише Ліга Безбожників, а не влада, як було досі.

НА МОРСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛОНДОН (Англія). — Після довших нарад з Мек Донелдом французький премієр Тардьо заявив, що учасники морської конференції за всяку ціну будуть старатись осягнути морське порозуміння поміж всіми пятьма державами, котрі беруть участь у конференції. Він здивований, що англійська та американська преса пророчать неуспіх конференції задля домагань Франції.

Будуть просити Мусоліні, щоби він згодився не домагатися для Італії такої сильної фльоти, якої домагається Франція. Ця уступка Італії та зменшення своїх вимог Франції може привести до успішного закінчення конференції.

УМЕР ПРІМО ДЕ РІВЕРА.

ПАРИЖ (Франція). — Бувший шість літ еспанський диктатор генерал Прімо де Рівера вмер нагло в одному з паризьких готелів. В його кімнаті знайшли доньки вже труп свого батька, а лікар сконстатував, що він помер на удар серця.

Покійний диктатор був у 60-літнім вілі. До Парижа приїхав на відпочинок і останніми днями збирався виїхати десь на південь Франції, почуваючи слабість серця.

БИК ПОКОЛОВ МАТАДОРА.

МАДРИД (Еспанія). — Американець-матадор Франклін, син бруклинського полісмена, котрий визначався серед еспанських матадорів у боях з биками, зістав тяжко покалічений биком на мадридській арені. Одного бика він скоро вбив, але другий попався великих розмірів та дуже прудкий.

Бик, вискочивши роздратований на арену, відразу заатакував Франкліна й підхопивши його на роги, високо підкинув у повітря. Франклін упав на землю ввесь окривавлений, бо був проколений рогом. Лікарі зпочатку говорили, що поранення його не значні, але тепер виявилося, що поранення Франкліна дуже поважні й загрожують його життю.

БІЙКА КОМУНІСТІВ З ФАШИСТАМИ.

ХЕМНІЦ (Німеччина). — Підчас демонстрації німецьких фашистів проти пляну Йонга дійшло до кривавої сутички між ними та комуністами. Підчас бійки вбито одного фашиста, а кількох учасників бійки тяжко покалічено.

Поліція, яка арештувала десятьох демонстрантів, була заатакована натовпом і закидана камінями. Поверх десять поліціїв потерпіли ушкодження.

ВЖЕ ПРИГОТОВИЛИСЯ ВОЮВАТИ.

ШАНГАЙ (Китай). — Президент китайської републики та головнокомандуючий військами Кай Шек виїхав до Гсучов, де концентрується урядова армія проти генералів, які готуються роспочати нову горожанську війну. Урядова армія тепер добре засмотрена у воєнні матеріяли та зброю, включаючи дванацять американських бойовик літаків, які уряд Кай Шека купив в Америці.

Обидва противники стараються перетягнути на свою сторону губернатора Манджурії, який має в своєму посіданню добру армію, але він старається затримувати невтральність.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on Marci 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Оелефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "EVOBODA" P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДВІ СПРАВЕДЛИВОСТИ

У Шарлот, в стейті Норт Каролайна, вівся недавно процес проти ряду обжалованих за вбийство відомої робітничої аґітаторки, пані Елі Мей Виґинз, котру вбито вистрілом з рушниць та револьверів, як вона підчас страйку підїзджала на троку з ґрупою аґітаторів під брами підприємства. Обставини часу та обставини злочину виразно показували, що тлом до вбийства була страйкова боротьба між робітниками й підприємцями Норт Каролайни. Ся боротьба зазначилася теж і тим, що підчас неї загинув був начальник поліції Ейдерголд, за що суджено страйкових провідників, з котрих сімох покарано вязницею від 5 до 20 літ.

Супроти сього ціла Америка ждала, як поступить стейт з тими, що завинили за вбийство пані Елі Мей Виґинз. Стейтовий ґубернатор Ґарднер обіцяв, що він гори переверне, щоби лишень покарати винуватих. Коли один державний прокуратор показав, що він буде переслідувати остро тільки страйкарів та симпатиків, ґубернатор іменував до переведення процесу другого, ручив за нього, що сей уже подбає, щоби справедливість була виконана.

На сю розправу поставлено як обжалованих пятьох форманів підприємства, вмішаного в страйк. Стейтова прокураторія предложила на розправі двох свідків, які пізнали одного з обжалованих як того, що стріляв до пані Виґинз. Але сей обжалований предложив своє алібі, себто, що він був деинде, і се алібі найшло віру серед присяжних суддів, коли вони оправдали сього обжалованого, як вони зрештою оправдали всіх обжалованих по короткій, бо всего 35 мінут треваючій нараді.

Так покінчився процес за вбийство провідничи страйкуючих робітників у Норт Каролайні. Тепер по процесах, що виринули зі страйку, стоять проти себе два яскраві факти: з одного боку острий осуд страйкових аґітаторів за вбийство поліційного начальника, з другого боку безкарність для тих, що вбили робітничу аґітаторку. Правда, державний уряд може вмити руки й сказати, що він зробив усе, що було в його силі, щоби привести винуватих перед суд, а се вже не його вина, що їх оправдали присяжні судді. Правда, що громадянство, з котрого вийшли присяжні, ще не дозріло до того, щоби признавати страйкуючим робітникам такі самі права й охорону, які признає підприємцям. Та на всю Америку поза сими заскорузлими околицями оборот справ у Норт Каролайні робить враження, що що найменче в Норт Каролайні є дві справедливости. А таке переконання для американської суспільности не можна назвати благодаттю. Таке переконання робить більше революційного настрою, як тисяча побаламучених Москвою аґітаторів.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА ТА РУМУНІЯ.

(Оригінальний допис до „Свободи").

Минуло вже більше року, як в Румунії прийшла до влади національно-селянська партія, а тимчасом надії міліонового українського населення Буковини й Бесарабії на те, що нова влада піде на зустріч його справедливим домаганням так і не справдились. Адже й нині українське населення не має власної національної школи, як то було й за панування влади „ліберальної" партії. Таксамо не чути, щоб уряд Маню робив які заходи з метою ревізії тої „земельної реформи", яку свого часу перевів уряд Братіяну власно на шкоду українського населення, бо на українських теренах земля дісталася в руки переважно румунських селян або всяких зайдів румунських.

Можна сміло твердити, що також в будуччині місцеві Українці не досягнуть не лише національно-культурної автономії (про територіяльну нічого вже й казати), а навіть української народньої школи, оскільки вони й далі будуть жити ілюзіями та покладатимуть надії на румунську владу (хочби й національно-селянську). Це правда, що уряд Маню запровадив в Румунії безперечно вільніший та кращий режім, як то було за диктатури румунських боярів на чолі з Братіяну. Це правда, що нині українське-національно-культурне життя трохи пожвавішало, але обєктивні факти виразно свідчать, що уряд Маню не встані задовольнити вимог українського населення. Передусім тому, що румунська національно-селянська партія дуже боїться румунських боярів (ліберальна партія), а також тому, що в самій цій партії є чимало елементів, які рішуче поборюють всякі проекти належного розвязання української справи. Себто ті наші земляки, які увійшли до складу національно-селянської партії, безперечно зробили таку саму помилку, яку робили інші Українці, покладаючись на ріжні комбінації з Братіяну або ґенералом Авереску.

Звичайно поміж урядом Маню та диктаторською сваволею Братіяну є велика ріжниця. Це так — але хіба можна було чекати від румунських боярів якоїсь толеранції українського населення? Хіба вони не заявили отверто, що ніяких Українців в Румунії нема, що так звані „Українці" це — Румуни, які підчас панування Росії над Бесарабією, або підчас австрійського над Буковиною... забули румунську мову та засвоїли українську? Цікаво лише, що ці „Румуни" чомусь не засвоїли мови російської або німецької. Тимчасом румунська націосальна-селянська партія виразно обіцяла розвязати національну проблему, коли вона була в опозиції та боролася за владу. Нема сумніву, що такі українські діячі як Кракалія або Андріящук не пішлиб на угоду з Маню та іншими румунськими лідерами селянської партії, якби знали заздалегідь, що уряд Маню не додержить свого слова. На жаль, сталося саме так.. Отже ще є час Українцям з національно-селянської партії поробити належні висновки.

Той факт, що Українці не тримаються своїх національних позицій та не творять єдиного національного фронту в боротьбі за права української нації, треба уважати небезпечним та шкідливим для справи визволення українського населення зпід румунського панування. За царського режіму Українці певно деякий час покладали надію на російську демократію і тому були членами ріжних московських партій, щоб таким робом боронити інтереси української нації. Ця тактика себе не виправдала, бо згодом у слушний час українські народні маси не цілком розуміли гасла збройної боротьби проти Московщини. Себто для справи обєднання усіх українських земель в одну Незалежну Соборну Україну є конче необхідним утворення єдиного національного фронту, як проти Москви, так проти Варшави, Букарешту чи Праги. Наші буковинські та бесарабські земляки дуже помиляються, коли вірять, що уряд Маню добровільно сповнить свої обіцянки. Ні, без рішучої боротьби ніяка румунська партія не піде на ніякі уступки. Мимо того не виключено, що незабаром до влади знову прийде партія румунських боярів. Себто за всякі ілюзії та безпідставні надії доведеться пізніше дуже дорого розплачуватись. От наприклад Закарпатські Українці теж не мають одного національного центру та розбрились по ріжних чеських партіях, а тому саме Прага й не гадає про сповнення своєї обіцянки — дати Закарпатській Україні певну автономію. Навпаки, переводить там чехізацію та чеську кольонізацію. І так буде доти, поки самі Українці не стануть єдиним фронтом обороняти свої права та інтереси.

Цього рівнож не можуть зрозуміти українські сторонництва під польською окупацією і, розбившись на безліч ґруп, не менше знесилюють себе взаємними чварами, як справді поборюють чужоземне панування на західніх українських землях. Проте не слід забувати, що навіть в умовах режіму Пілсудського українське населення під Польщею значно краще зорганізоване для боротьби за своє визволення ніж це є в Румнуії. Звичайно там теж далеко не все й не так, як належить, робиться, коли ми будемо розглядати сучасну боротьбу за права та інтереси української нації лише як певний етап та підготовку нашої нації за своє повне визволення через утворення власної державности. І справді чимало наших земляків-патріотів так захоплюються дрібними льокальними та тимчасовими справами, що забувають про нашу головну мету. Так було вже перед останнім українським зривом, а тому власне наша нація й не спромоглася вибороти собі суверенну державність протягом 1917-1920 р. Ми часто посилаємось на ріжні неприятливі обставини, а проте забуваємо, що головною причиною нашої невдачі була **недостаточна організація наших сил та дуже невиразна тактика й політика** українського народу у передвоєнний час.

Отже українські патріоти зпід румунської займанщини неповинні забувати старих помилок та мають памятати, що **ніхто чужий не визволить української нації з неволі, а тому не сміємо покладатись на якісь сторонні чинники чи події.** Ні, ми зможемо їх використати лише тоді, коли створимо на всіх українських землях належну **власну силу.** Не треба рівнож забувати, що Українці разом з іншими меншостями сучасної Румунії можуть творити велику силу. Адже на 17 міліонів населення Румунії лише коло 10.5 міл. припадає на Румун, тоді як решту 6.5 міл. творять Мадяри (понад 2.5 міл.). Українці (понад 1 міл.), Німці (0.6 міл.) Болгари (0.5) та Жиди (1.4 міл.), та инші народности (Росіяне, Серби, Турки, Цигане). Себто усі меншости разом складають майже понад 40% населення румунської держави. І нема сумніву, що колиб їм вдалося створити бльок, то кожна румунська влада змушена булаб рахуватися з меншостями значно більше, ніж це маємо сьогодня. Мало того, цей спільний антирумунський фронт бувби в стані викликати належну увагу до національної проблеми в Румунії також на міжнародній арені, бо в Европі склалось нині враження, начебто Румунія незовсім належить до тої ґрупи держав (Польща, Чехословаччина та Південнославія), які силою чи в наслідок сприятливих обставин захопили під своє панування ріжні чужонаціональні терени. Нема сумніву, що ці побоювання мають під собою належний ґрунт. Тому саме ми повинні вже й тепер шляхом певної акції на міжнародній арені добитися того, щоб у слушний час українська нація мала за собою моральне право та певну підтримку світової опінії у своїх змаганнях за обєднання всіх наших земель в межах незалежної Соборної України.

В. Богуш.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧОМУ САМИЙ ТІЛЬКИ „УРЯД" ЗА „УРЯДОМ?

Коли шукати за причиною сеї події, то її можна найти тільки в тій непочесній події, в яку був уміщаний на своє нещастя колишній уряд отамана Петлюри. Є се варшавський договір з Поляками, заключений 21. квітня 1920 р.

Третий параґраф сього договору, як він був опублікований проф. С. Шелухином, говорив:

„Уряд польський признає Україні території на схід від кордону, зазначеного в арт. 2-гім цієї умови, до кордонів Польщі 1772 року (передрозборових), які Польща вже посідає, або набуде від Росії шляхом збройним чи дипльоматичним".

Проф. Шелухин говорить від себе про сю точку:

„Зміст сього параґрафу такий: Петлюра визнає за Польщею право на українську територію в межах 1772. року до Дніпра, без Києва і частини подільської ґубернії. З цієї території, української і населеної масивом українського народу з маленькою домішкою польських поміщиків та їх слуг, Польща уступає чи зобовязується від себе з ласки та милости уступити Головному Отаманові Петлюрі та його товариству під Україну од означеної в другім параґрафі східної польської межі землю приблизно в 2 ґубернії.

„Таким чином: 1) договір з 1. квітня 1920 року визнає за Поляками і віддає їм Галичину, Волинь, Холмщину, Підляшшя і Полісся, залюднені українським народом; 2) в початку договору за основу розмежовання проголошено принцип самовизначення народу, але в параґрафі 2. цей принцип для Українців одкинуто, як невиґідний для польського імперіилізму, а в параґрафі 3. для Поляків вже висунуто новий принцип — історичний. Щож до українського народу, то для нього і цей принцип відкинуто, бо це для Поляків теж невигідно. Українці мали Київську державу свою і могутнішу і культурнішу від Польщі, але історичні права визнаються договором монопольно тільки за Поляками, а за українським народом не визнається ніяких прав — ні історичних, ні самовизначення".

Хто нині може підписатися під варшавський договір? І хто нині може підписатися під законопроектом Ковпленда, в основу котрого ляг варшавський договір?

ЗНОВУ КРІЗА КАБІНЕТУ.

У повоєнній потворі, що називається Річчю Посполитою, знову прийшло до крізи правительства. Пять тижнів проістнувало правительство Бартля й полетіло знову в забуття. Зовнішні причини крізи уряду — ніби недовіря сойму двом міністрам уряду, але фактично причини постійної крізи урядів Польщі мають глибокі коріння.

Держава, котра виросла на захопленню чужих земель та на поневоленню ріжних народів, не може тепер жити спокійно. Вона завжди буде мати тяжку хворобу, яка розжиратиме її організм у вигляді ріжних національних питань та необхідности тримати кольосальну армію й жандармерію на окупованих землях. Вона вічно мусить перебувати в стані війни зі своїм власним населенням, яке не признає зверхности окупантів. Ось з цього жерела повстає політична та економічна хвороба Польщі, яка в добрий час зведе її в могилу, як „велику державу".

В. Будзиновський.

ВЕСЕЛИЙ ДВІР.

Оповідання.

(16)

На веранді стояло кілька польських жовнірів з ляйтнантом. Офіцир глянув на деревляну ногу Матковича і спитав:

— То ви господар?

— Я. Чого вам треба? Хочете може закватируватися на ніч?

— Наша кватира в замку. Де сотники Димецький, Тимкович і Харина? Сюди їх! Як їх не видасте, спалю двір.

До ляйтнанта приступила Матковичева і сказала:

— Я сама бачила, що перед хвилиною всі три вийшли до саду.

Музиканти потвердили се, що сказала ґаздиня. Офіцир закляв:

— Чорт їх знайде в саді тепер! Ніч темна. Хіба обставлю цілий двір і заждемо до рана. Кажіть музиці, нехай далі грає. Я сюди не прийшов на те, щоби вам зробити яку пакість. Мені тільки ті три сотники потрібні.

Звернувшися до сурмача, сказав:

— Дай знак, щоби сюди прийшло більше війська. Там вже будуть знати, що треба обсадити ціле обійсте.

Сурмач зійшов з веранди і затрубів. Офіцир з жовнірами пішов обсадити ворота. Хоч позволив далі грати і бавитися, ніхто не думав користати з того дозволу. Музиканти і гості відійшли. Офіцир кождому добре призирався, заки кого випустив за ворота. На другий день досвіта Ляхи перетрусили оба сади, всі господарські будинки, всі закутини в хаті. Сотників таки не знайшли.

*

Замкнувши за собою фірту на ключ, Охрим відвів козаків троха далі від муру і спитав:

— Тепер скажіть мені, куди хочете втікати? Чи лише з двора, чи кудись далі?

Димецький звернувся до молодого козака:

— Ми ще не знаємо, що сталося. Чи справді до замку приступу нема?

Козак відповів:

— Ані гадки! І до Потоків не дістанетеся, бо туди вже пішло велике польське військо. Також пішли на Переволочну. Пішли всіма дорогами і стежками. І я був з ними. Але ті, що ще не запродали своєї душі, сказали мені, що вам грозить. Відки вони знали се, не скажу. Мабуть якийсь наш є під боком Тетери. Я в послідній хвили втік і прибіг до саду, щоби вас перестерегти. Тепер і я мушу з вами втікати, бо мені вже тяжко буде вернути до війська в пору. Вони мабуть вже запримітили, що мене нема, бо я з тих, що були вислані арештувати вас.

— То нам хіба на Запороже прокрастися і аж відтам вернути до наших.

Охрим поклав руку на рамени Димецького і каже:

— Час іде. Хочете на Запороже? Дніпро, то не море. Пилип приставить вас на той бік.

— Веди! — Харина сказав і всі пішли за старим.

Пішли на той бік саду, аж під мур. Охрим прикотив колоду, з якої зачав був робити вулика, і поставив під муром. Виліз на колоду, з колоди на мур і з муру скочив на той бік. За ним зробили се всі чотири. Відтам повів їх полем аж до невеликої розтоки Дніпра, де між вільхами була хатчина рибака Пилипа. Лишив їх в гущі і сам пішов під хату, та, застукавши у вікно, викликав Пилипа. Побалакав з ним і вернув до товариства. По хвили почули тихий свист. Се був знак, що Пилип вже в човні, готовий відчалити. Охрим завів козаків до розтоки. Передаючи їх в руки Пилипа, спитав:

— Чи ти годен вже тепер виміркувати, де по тім боці причалиш?

— Міркую, що не далі, як під дібровою.

Охрим звернувся до козаків:

— Як вже будете безпечні, то не забудьте розкласти великий огонь. Для мене се буде знак, що нам вже не треба вами журитися. На поворот Пилипа я мусів би задовго ждати. Бог з вами!

Човен рушив і зараз щез з очей Охрима, бо було темно. Вернув, але не до своєї хатчини в пасіці, а до пекарні. В дворі взагалі ніхто не думав лягати, бо кождий ждав, що прийде, як стане дніти. І Софійка була в пекарни. Тривожно гляділа на Охрима, цікава, яку приносить вість. Він, усміхнений, кивнув головою на знак, що нема чого боятися. Приступивши до неї, шепнув:

— За якої пів години буду знати, чи вони вже цілком безпечні по тім боці.

Софійка пильнувала, щоби Охрим не забув вийти і подивитися. Він вийшов. Не скоро вернув, бо треба було йти долі розтокою, аж до її устя в Дніпро, де беріг не був зарослий і відки було видко, очевидно, в день, противний беріг Дніпра аж по діброву. По тім боці горів великий огонь.

— Господи, слава тобі! — крикнув і вернув. Коли Софійці сказав, що бачив, їй аж очи заіскрилися. Побігла до батька сказати, що сотники спаслися.

*

Човен Пилипа скоро причалив до берега по запорожським боці Дніпра, бо гребли чотири пари крепких рук. Пилип тільки кермував судном. Коли козаки повискакували на беріг і Пилип завернув, назбирали ріща і роздули великий огонь. Посідали грітися і молодий козак, Семен Чупер став розказувати все, що знав про цілу ту пригоду:

— Три роти польського війська і три сотні козаків чигиринського полку дістали приказ до походу. Куди підемо, ніхто не знав. Знали тільки отамани. В ночи перевезли нас через Дніпро при устю Тясмина. Аж по тім боці Дніпра приступив до мене один старший мій товариш. Взяв мене на бік і каже:

„Ми йдемо брати Кременчук, Потоки і Переволочну. Я по дорозі втечу і скочу до Потоків і до Переволочної. Там перекажу, щоби боронилися завзято, як будуть мати більші сили. Як ні, то нехай доброхіть приймуть Тетериних Ляхів. І для тебе є робота. Як вже будете підходити до Кременчука, втечеш. Зараз коло замку, від него віддалений невеликим полем, є сад обведений муром. Сей мур має фірту. Вона буде лише приперта. Тою фіртою увійдеш в сад і підеш до двора. В дворі мабуть будуть сотники Димецький, Тимкович і Харина. Скажи їм, або перекажи Матковичем, чи котрою його донькою, щоби зараз втікали. Не до своїх городів, бо є приказ всіх трох розстріляти. Не дай, Боже, щоби Ляхи спіймали їх. Як ще будеш мати час, то скоч до замку і перекажи се, з чим я іду до Потоків і до Переволочної."

— Чомуж ти не пішов до замку, а втік з нами? — спитав Димецький.

— Вже не стало часу. Я довго не міг знайти нагоди, щоби втечи від війська. Я вже гадав, що взагалі спізнюся і не спасу вас. Ви мабуть чули мушкетний стріл. Він був для мене доказом, що Ляхи вже в замку і мені хіба втікати з вами... Від моєї сотні я відстав щойно тоді, коли вона вже вирушила з лісу. Я випередив сотню, бо вона йшла обережно і поволи дорогою; я гнав навправці полем. Увійшовши до саду, я за собою запер фірту і заклав її поперечкою. Під хатою коло веранди я попав на якусь дівчину, якусь стару бабу і якогось старого хлопа. Коли дівчина сказала, що вона донька Матковича, я сказав їй, чого прийшов. Дівчина зараз вислала мене зі старою до вас і приказала всіх нас передати під опіку старого. Якби я був ще хвилиночку загаявся, або якби був не попав на дівку, зараз, коли прибіг під хату, Ляхи були би вас вхопили.

Димецький підвів голову і спитав:

— Котра то була? Бо у Матковича є дві дівки. Його власна донька і донька його жінки.

— А відкиж я можу знати, котра донька татова, котра мамина?!

По сій відповіди Димецький подумав:

— Де я тоді сидів, знала тільки одна Олена. Лише вона могла сказати кухарці і Чупрови, де мене знайти. Також лише вона могла тоді бути поза хатою коло веранди. Бо чогож би в холодну ніч з хати виходила і до саду йшла Софія? Олена вислала мене до саду, щоби зараз прийти до мене на розмову. Саме тоді, коли вийшла з хати, зійшла з веранди і пустилася до саду, до мене, надбіг Чупер. Вона вислала його з кухаркою до нас і приказала передати нас Охримови. То Олена спасла нас.

(Дальше буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАРОДНИМ РОБІТНИКАМ ПІД РОЗВАГУ.

Минулого місяця показали Українці в Вилксбери й околиці, що вони вміють злучитися на поклик ідеї і по довгій неохоти взятися до суспільної праці. Заснувавши „Лігу Українців Повіту Лузерн", уладжено тут протестаційне віче, а відтак бенкет. Віче й бенкет випали знаменито. Нарід показався і показав, що свідомий своїх обовязків і вміє маніфестуватись, коли цего обставини вимагають.

При тому однак показалося, що ми ще не отряслися з того, що було гейби нашим проклятєм, яке висить від віків. Коли саме підчас бенкету панував настрій і надії на здійснення чогось красшого, то в рядах „Ліґи" кипіла вкрита незгода, котра потому голосно вийшла на верх і загрозила знищенєм перших здобутків „Ліґи".

Не беруся критикувати одиниць, бо критикуючи одну чи другу сторону, лиха не направиш, але ще більше ворогів придбаєш. Не поможуть і оправдання одної чи другої сторони, бо така вже наша вдача, що як раз возьмемося за чуба, то не попустимо і ніякі арґументи не змінять поглядів суперників.

Та не ходить нам так о суперників як про красне діло. Бо хотяй кількох оснувателів „Ліґи" не можуть погодитися, то це ще не значить, що через них має понести втрату громада. Раз знищите, Панове, то що за помічю людей побудували, то другий раз ніхто не піде за Вашим покликом, хотяйби навіть Ваша була правда в теперішній сварці. А це буде втратою для громади, бо не буде провідників, яких і так мало, і не буде можливо знов приєднати нарід до якогось діла.

Які ж є причини теперішньої сварки серед провідників вилкберських? Поминувши зариди персонального характеру неделікатности, є закид, над котрим повинні застановитись обі воюючі сторони; це є закид нельояльности українській ідеї, закид, що вся праця провідників одної й другої сторони лиш криється під покришкою патріотизму, а на ділі є особистим інтересом. На такий закид треба оправдатись не викиданнєм з орґанізації немилих осіб, але ділами, котрі цей закид стерли би; ділами, котрі вимагають самопосвяти для українського народу.

Нераз і не два Ви чванились перед чужинцями своєю народністю. З запалом Ви промовляли на вічах, маніфестували, других накликували. Та не досить цего, що Ви зробили колись. Нині український нарід в гіршім положенню ніж був колись. Все, що зроблено колись, не вистарчає. Тепер треба більше зробити. Якіж з Вас Українці, колиб Ви не журились своїм народом? І журитись замало, коли не прийдемо з матеріяльною помічю тому народови. Є в краю Рідна Школа, котра виховує будучих борців за волю українського народа. Польща розуміє це і старається всіма способами здавити отсю інституцію. Що зробили Вилксберці, щоби до цего не допустити? Заколядувала молодіж кілька долярів тай попови віддала, бо страхав арештом. Другі не колядували і не давали, бо там „крадуть". Коли так, коли не мила Вам „Рідна Школа" то може зглянетесь над інвалідами. Америка опікується своїми ветеранами, инші краї своїми. Чи одні українські недобитки мають тинятися з торбами? Може вони не заслужили на Вашу милостиню? Виж раділи, коли читали про героїзм української армії і слідили за кожним подвигом тих, що тепер конають з голоду. Ви певно їх тепер не забудете.

А може Ви ще настроєні козацьким духом і затиснувши кулаки дивитеся в будучність коли прийде день відплати катам. Вам певно відомо, що в краю ведеться підпольна робота, що катів і тепер час від часу зглядують з лиця землі, та що в краю ведеться дальше орґанізація, вимірена до рішучої розправи з наїзниками. Ви свідомі цего, що Українська Військова Орґанізація потребує, і кажете, що вона заслугує на Вашу поміч. Памятайте, що це, що Ви дали колись, не вистарчає. Тепер треба більше давати, коли хочемо волі українському народови.

А коли Ви не знаєте або не хочете знати про У. В. О., то певно знаєте дещо про політичних вязнів. Замало збирати на одного. Там їх богато, богато. Ви певно не заперечите, що вони заслугують на Вашу поміч, хочби і з гуманітарного погляду. Коли так, то не дивіться на противників, але ділом покажіть, що Вам лежить на серці доля українського народу. Не поможе Вам хвальба, що Ви зробили колись. Ви мусите тепер оправдатися з закиду фальшивої амбіції не словами, не лайкою й не самохвальством, а ділами для цего народа, за котрим так побивається на мітинґах. Коли не можливо Вам працювати спільно, вступайтеся одні другим з дороги і працюйте в окруженню своїх прихильників, не перешкаджаючи одні другим, але працюйте! А це принесе Вам більшу сатисфакцію ніж руйнуюча побіда над противником.

Г. Герман.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

MCADOO, PA.

The Ukrainian Club.

The Ukrainian Club of McAdoo, Pa., has embarked on its tenth year of successful existence. We are all proud of our club and wish to have other Ukrainian young people know of it, so that they too will organize such a club.

Since our club has been organized by Prof. Michael Kucher and Mr. Gmitro Kapitula in December 1920, it has done much for the young Ukrainian people of McAdoo.

The club consists of Ukrainian Greek Catholic young men and women. After a member is married he is exonerated from all dues, but if he wishes too, he may still take an active part in the affairs of the club. The meetings are held each month in the auditorium of the St. Mary's Ukrainian Greek Catholic Church. The members pay twenty-five cents monthly for dues.

The object of this club is to educate the youth in their mother tongue, spread religious and national spirit, hold entertainments, establish choir singing and do all we can to help our people.

The club helps spread religious spirit by compeling its members to attend church regularly and to have good moral principles. Here is a section from our By Laws which every member must live up to:

(Article 3, Section 2,: Every member unless occupied at work or absent for some other exceptionally urgent reason must attend Holy Mass at least every Sunday).

Our club colors are yellow and blue, the same colors which are symbolic of Ukraine. When the club members attend any patriotic affair in a body, the colors are displayed.

The membership of our club takes a great deal of interest in plays. Several fine plays are given each year. Through the plays we get a chance to learn the the characteristics and customs of our ancestors. Understanding and knowing the history of our ancestors makes us feel proud that we are American Ukrainians.

The members of the club sing in the church choir. Last December the choir singers, dressed in Ukrainian costumes, sang Christmas Carols for the Women's Civic Club of Hazleton, Pa. The choir received much publicity and praise for both the singing and the spirit. Our choir belongs to the American Ukrainian Music Society.

In order to properly observe the Autumn Holiday of the Ukrainian nation, the club cooperated with the church in giving a banquet and concert. The proceeds were sent to the Ukrainian Soldiers Home Fund. After the banquet the choir, directed Prof. Vladymer Romankiw, sang a number of patriotic songs.

In conclusion we urge all the Ukrainian youths throughout the United States to organize such clubs and live up to their name of American-Ukrainians.

Anna Kohut, Pres.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ще про концерт зєдинених хорів.

У неділю, 9. березня б. р., у салі Вашинґтон Ірвінґ Гай Скул відбувся концерт зєдинених українських хорів під керуванням М. Гайворонського.

Я по народженню Росіянин, але на протязі майже сімлітнього свого перебування в Америці працюю серед української кольонії м. Ню Йорку, навчаючи дітей музики. Цілком природно, що мені зробилися дорогими та близькими всі прагнення та здобутки українського народа на полі музичної штуки.

Цей концерт зробив на мене надзвичайно глибоке й приємне вражіння. Безперечно, центральне місце в концерті посідав обєднаний хор, який дуже стройно та музично виконав низку пісень під диріґентурою талановитого композитора М. Гайворонського. Я особисто знаю М. Гайворонського й близько знайомий з його музичною діяльністю, з його композиціями та з його головною метою: ушляхетнити й піднести на вищий ступінь українську народню музику, разом з тим оброблюючи її в популярній та музикальній формі. Неустанно працюючи на цьому полі, він осягнув великі успіхи, що підтвердив останній концерт 9 березня.

Бажаю йому від щирого серця здійснити його шляхотну гадку, частину котрої він уже виконав шляхом чудових композицій, аранжировок та обєднанням окремих музичних організацій з метою плекання музики рідного українського народа.

Дмитрій Рудковський.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Демонстрація безробітних.

Хочу довести до „Свободи" про демонстрацію безробітних. Бо є деякі люди, що то пускають блахмана, будьтоби „Свобода" була проти демонстрацій безробітних. А „Свобода", як бачимо, ставиться як тільки можна прихильно до всіх робітничих справ, а коли не пише стільки, скільки ми собі бажалиб, то це вина нас самих, українських робітників. Бо чи богато насилаємо ми до часопису відомостей про робітничі справи?

До дітройтської демонстрації безробітних причіпилися большевики й це справу попсуло. Бож прецінь це іронія, коли протестують большевики, а на їх землях нарід голодує і шукає ратунку навіть у такій Польщі. Як можуть протестувати ті, які переслідують всяку свобідну думку й не дозволяють на ніяку робітничу організацію крім комуністичної?

Але все таки демонстрація стягнула яких 40,000 робітників. Це не протестували комуністи, але дійсно безробітні й голодуючі. Та поліція ізза большевицької самореклями брала всіх за комуністів і поводилася з протестуючими брутально.

А в Дітройті серед робітників є велика біда. Тому демонстрація вигнала на вулиці міста бідних жінок і дітей. Поліція потовкла отже голодних, а не большевицьких агітаторів.

Та всеж таки демонстрація безробітних своє зробила. Вона показала можним, що робітники це є велика сила, і то навіть у такім місті як Дітройт, де робітництво є найслабше зорґанізоване.

Двох Українців кандидує на уряди.

У вівторок відбулися міські правибори в Гемтремк. Кандидує двох Українців, а це д-р Кібзей на радного й Іван Пригук на констабля.

Д-р Кібзей дістав 1,348 голосів і є надія, що вийде радним. Іван Пригук одержав 504 голосів.

Павло Ленчук.

Жінка: Вже пора, щоби наша Оля вийшла замуж.

Чоловік: Вона повинна заждати, аж поки не найде такого, що сподобався би їй.

Жінка: Так!? А я не ждала!

ВІДОЗВА.

Високоповажані громадяне села Васьковець, живучі тепер за океаном.

Відомо вам мабуть, що українське селянство живе тепер під великим недостатком, всього йому бракує, так, що і собі ради не може дати.

А то чому? Тому, що українське селянство несвідоме; бракує йому освіти, котраб вивелаб українських селян на добрий шлях, що провадить до добробуту.

Селянство українське находиться в темряві...

Кождий Українець живе тепер під впливом великої неправди. Куди не піде, скрізь шукають у того бідного селянина визиску. Всі Українці живуть без жадного права.

Отже помимо тих всіх недостатків український народ взявся себе боронити. Де лише тільки знаходиться хтось трохи свідоміший з українських людей, закладають читальні товариства „Просвіта", куди записується переважно члени молодь, що платить малі вкладки, котрими попирає справи читальняні.

Крім того приходять до читальні й не члени, а вся сільська молодіж, де читають історію України й инші книжки наукові, читають ґазети, співають українські народні пісні й т. д.

У 1927 році, в місяці січні, заложено і в нас у Васьківцях українську читальню товариства „Просвіта". Зпочатку було в ній тільки 10 членів молоді, а згодом щораз прибувало більше членів, і навіть старшого віку, так що дотепер вона має 28 членів.

Маємо в читальні 110 книжок, котрі виписали заходами нашої Української читальні зі Львова, з матірної „Просвіти", за $32 на дво-річну сплату. Гроші вже виплатили в жовтні 1929 р. Мали свій національний театр, де виставляв наш сільський український драматичний гурток дуже гарні представлення. З театру було найбільше доходу для читальні так, що ми могли поставити нашу читальню на перше місце в кременецькому повіті. Нашим старанням, котрих докладала наша читальня до культурної освітньої праці, тішились працьовники в повітовому українському Т-ві „Просвіта", й ми здобули в кременецькому повіті перше місце на культурно-освітній праці.

Така діяльність українського т-ва „Просвіта" не сподобалась правительству й воно заборонило робити театральні вистави, що найбільше спричинило читальні занепад. Члени читальні почали падати духом, бо вкладками, які платять члени, нема можности піднести читальню на вищий ступінь.

Тому постановили ми звернутися з горячою просьбою до вас, робітники американські, до вас, громадян васьковецьких, котрі живете тепер за океаном, лишивши свій рідний край, щоби в поті чола знайти кращу долю. Отже просимо вас в імени нашої читальні т-ва „Просвіта" у Васьківцях, будьте прихильниками нашої української читальні й жертвуйте на фонд української „Просвіти". Ваша жертвенність для української читальні буде великою підпорою. Будьте добрі, не відмовте нашому проханню й жертвуйте на українську культурно-освітню працю, котра провадить українську молодь до добробуту.

Просимо, щоби хтось з поміж вас, робітники Українці, доложив труду й занявся збіркою пожертв на фонд української читальні товариства „Просвіта".

Жертви можна просити не тільки у васьковецького громадянина, але й у всіх Українців, живучих в Америці.

Пожертвовані вами гроші не підуть на марно, а будуть ужиті на освітну працю. Буде куплена до нашої читальні нова українська бібліотека. Чим буде у нас у читальні більше книжок, тим богатша буде наша читальня.

Книжка, то є скарб. Хата без книжки темніша, ніж хата без вікон. По книжках і ґазетах наше українське селянство натрапить на шлях, що провадить до добробуту, а т-во „Просвіта" виводить український народ з темряви...

Кличемо наших краянів утворити в Америці комітет для збірки допомоги на читальню „Просвіти" в нашім селі.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ЧИТАЛЬНЮ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА" В ВАСЬКІВЦЯХ:

Иоасаф Хвесюк, голова чит.;
Ананій Тамчук, секр. чит.

Пожертви посилати на адресу:

Українська Читальня Т-ва „Просвіта" в Васьківцях, почта Шумск, Wolyn, Poland.

ШНУРОК ПОВІШЕНОГО ЗА 100 ТИСЯЧ ФРАНКІВ.

Вдова богатого Американця п. Мерседес, що живе в Парижі, при зміні помешкання запримітила, що десь пропала її скриня з великою цінністю: шнурком повішеного. Для неї це було великою цінністю, бо вірить, що такий шнурок приносить велике щастя. Зараз звернулася вона до поліції, але на поліції сказали їй, що мають важніщі справи і такими дрібничками займатися не можуть. Наняла вона приватне бюро пошукування, але злодія не знайдено. Тоді сумна вдова заскаржила до суду того власника, що перевозив її річи, і зажадала від нього відшкодування за шнурок повішеного у висоті 100 тисяч франків. Десь незадовго зачнеться в Парижі судова розправа в отій смішній справі. Як бачимо, забобонних людей є досить на світі.

На пять мінут.

Гість: А де ваша жінка?

Господар: А вже дві години минуло, як пішла кудись на пять мінут.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Літо й зима.

— Го, го, бану ти купив собі байсикел! А відки ти взяв гроші?

— Я продав мій кожушок.

— А що зробиш, коли знову прийдуть морози?

— Продам байсикел і куплю кожушок.

Директор театру (до письменника): Чи не міг би ваш герой застрілитися в останній дії, замісць отруїтися?

Автор: Алеж чому?

Директор: Щоби публика пробудилася, коли вже має йти домому.

Згідливі.

Один: Вже двацять літ жию зі своєю жінкою і за той час один одніський раз ми були одної думки.

Другий: А коли то було?

Один: Вчора вибухла в нашій хаті пожежа і ми рівночасно обоє почали втікати.

Нема правди.

Один селянин жалівся: „Нема правди на світі. Молотив я овес цілий день і за це дістав 30 левів та їсти. А як помолотив я 4 мінути палицею по плечах моєї сусідки, то мушу їй заплатити 500 левів і три дні сидіти в арешті на сухім хлібі і воді".